

निती आयोग

आंबेडकर जयंती दिनी डिजिटल भरणेला प्रोत्साहन

पंतप्रधानांच्या हस्ते उद्या नागपूर येथे भीम-आधार उपक्रमाचे उद्घाटन

कॅश बँक आणि रेफरल बोनस अशा दोन नव्या योजनांचे उद्या उद्घाटन

डिजिटल भरणेला चालना देणाऱ्या 1 कोटी, 50 लाख, 25 लाख रुपये जिकणाऱ्या विजेत्यांचा पंतप्रधानांच्या हस्ते सन्मान केला जाणार

Posted On: 13 APR 2017 6:27PM by PIB Mumbai

नवी दिल्ली 13 एप्रिल 2017

डॉ. भीमराव आंबेडकर यांच्या 126व्या जयंती निमित्त देशात डिजिटल भरणेला प्रोत्साहन देण्यासाठी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी 14 एप्रिल रोजी विविध महत्त्वपूर्ण उपक्रमांचे उद्घाटन करणार आहेत. यात व्यापाऱ्यांसाठी भीम-आधार मंच, भीमसाठी कॅश बँक आणि रेफरल बोनस योजना तसेच 75 लेस कॅश वसाहतींची घोषणा यांचा समावेश आहे. डिजिटल भरणेला प्रोत्साहन देणाऱ्या लकी ग्राहक योजना आणि डिजिडन व्यापार योजनेच्या मेगा ड्राॅ विजेत्यांनाही पंतप्रधान सन्मानित करतील. या उपक्रमांमुळे देशात डिजिटल चळवळीला अधिक प्रोत्साहन मिळेल आणि वित्तीय समावेशनाच्या माध्यमातून सामाजिक सक्षमीकरणाचे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे ध्येय साध्य होईल.

भीम-आधार हा भीम ऑपवरील व्यापाऱ्यांसाठीचा विभाग आहे. त्या मार्फत आधारचा वापर करून डिजिटल भरणे शक्य होणार आहे. पंतप्रधानांच्या हस्ते या उपक्रमाचे उद्घाटन होणार आहे. याद्वारे स्मार्ट फोनमधील बायोमेट्रिक रीडरच्या माध्यमातून अंगठ्याच्या ठशासारख्या बायोमेट्रिक माहितीच्या सहाय्याने प्रत्येक भारतीय नागरीकाला डिजिटल प्रवृत्तीने भरणे शक्य होणार आहे. स्मार्ट फोन, इंटरनेट, तसेच डेबिट किंवा क्रेडिट कार्डचा वापर न करता भीम-आधारच्या माध्यमातून कोणत्याही नागरीकाला डिजिटल व्यवहार करणे शक्य होईल आणि त्याद्वारे सर्वांसाठी सामाजिक आणि वित्तीय सक्षमीकरणाचे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे ध्येय साध्य होईल. सध्या 3 लाख व्यापाऱ्यांसह 27 महत्त्वपूर्ण बँका या उपक्रमात सहभागी असून, भीम-आधारचा वापर करून त्या भरणे स्वीकारायला सुरुवात करू शकतील.

पंतप्रधानांच्या हस्ते भीमसाठी कॅश बँक आणि रेफरल बोनस अशा दोन योजनांचेही उद्घाटन होणार असून, सहा महिन्यांच्या अवधीसाठी त्यावर 495 कोटी रुपये खर्च केले जाणार आहेत. डिजिटल पेमेंटची संस्कृती तळागाळापर्यंत पोहोचेल, याची खातरजमा करण्यासाठी हा उपक्रम राबवला जाणार आहे. रेफरल बोनस योजनेअंतर्गत भीम रेफर करणारा (भीमचा संदर्भ देणारा) आणि नवा वापरकर्ता दोघांच्याही खात्यात रोख बोनस जमा केला जाईल. कॅशबँक योजनेअंतर्गत भीमचा वापर करणाऱ्या व्यापाऱ्यांना प्रत्येक व्यवहारासाठी कॅशबँक प्राप्त होईल. MEITY मार्फत दोन्ही योजनांवर देखरेख ठेवली जाईल, तर NPCI मार्फत या योजना राबवल्या जातील.

भीम-आधार ऑप तसेच कॅश बँक आणि रेफरल बोनस योजनेचे पंतप्रधानांच्या हस्ते उद्घाटन झाल्यानंतर देशातील डिजिटल भरणेला प्रोत्साहन मिळेल, असे नीति आयोगाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी अमिताभ कांत यांनी सांगितले.

भारतात डिजिटल भरणे ही लोकचळवळ घडवण्याच्या हेतूने नीति आयोगाने 100 दिवस राबवलेल्या माहिती, शिक्षण आणि संवाद अभियानांतर्गत लकी ग्राहक योजना आणि डिजिडन व्यापार योजना या दोन महत्त्वपूर्ण योजनांचे समापन झाले आहे. या योजनेअंतर्गत 16 लाख विजेत्यांना तब्बल 258 कोटी रुपयांची रक्कम बक्षिस स्वरूपात प्रदान करण्यात आली. देशभरातील विविध स्तरातील आणि वेगवेगळ्या ठिकाणच्या ग्राहक आणि व्यापाऱ्यांचा विजेत्यांमध्ये समावेश होता.

मेगा ड्राॅच्या विजेत्यांना उद्या नागपूर येथे आयोजित समारंभात पंतप्रधानांच्या हस्ते सन्मानित केले जाणार आहे. मेगा ड्राॅचे विजेते हे देशातील डिजिटल भरणेला प्रोत्साहन मिळेल, असे नीति आयोगाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी अमिताभ कांत यांनी सांगितले.

डिजिटल भरणेला प्रवृत्तीच्या वापरात वाढ होण्याच्या दृष्टीने नीति आयोगाने देशभरातील 100 शहरांमध्ये 100 दिवस राबवलेले डिजिडन मेळे परिणामकारक ठरले. 27 राज्ये आणि 7 केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये 100 ग्रामीण आणि नागरी भागातील शहरांमधील किमान 15 हजार संस्था कॅशलेस झाल्या. शहरे, लहान नगरे आणि गावांमध्ये 15 लाखांच्या उलाढालीसह या मेळाव्यांच्या माध्यमातून लक्षावधी नागरीकांनी नवीन बँक खाती उघडली तसेच आधारकार्डासाठी नोंदणी केली.

डिसेंबर 2016 मध्ये भीम ऑप सुरु झाल्यापासून केवळ 4 महिन्यांच्या अवधीत 1.9 कोटी डाऊनलोडची नोंद करत, भीम ऑपने नवा विश्व विक्रम रचला आहे. त्याहून महत्वाचे म्हणजे भारतातही सुलभ डिजिटल भरणेला प्रवृत्तीचा वापर करून व्यवहार करणाऱ्यांची संख्या मोठ्या प्रमाणात वाढली आहे. नोव्हेंबर 2016 पर्यंत तब्बल 2,80,000 व्यवहारांच्या माध्यमातून 101 कोटी रुपये मूल्याचे आदान-प्रदान करण्यात आले. केवळ 4 महिन्यांच्या अवधीत, या वर्षात मार्च महिन्यापर्यंत डिजिटल भरणेला प्रवृत्तीच्या माध्यमातून तब्बल 63,80,000 इतके व्यवहार झाले असून, या प्रमाणात 23 टक्के वाढ झाली आहे. तब्बल 2,425 कोटी रुपये मूल्याचे व्यवहार झाले आहेत. नोव्हेंबर 2016 मध्ये 2.5 कोटी इतक्या आधार सक्षम भरणेची नोंद झाली होती. मार्च 2017 मध्ये या नोंदीने 5 कोटीचा टप्पा ओलांडला. याच अवधीत आय.एम.पी.एस. व्यवहारांचे प्रमाणही 3.6 कोटीवरून 6.7 कोटी इतके वाढले.

चालू आर्थिक वर्षात 2500 कोटी डिजिटल व्यवहारांचे उद्दिष्ट साध्य करण्याच्या दृष्टीने देशभरातील 75 वसाहतींना पंतप्रधान उद्या 'लेस कॅश टाऊनशिप' म्हणून घोषित करणार आहे. या 'लेस कॅश टाऊनशिप'मध्ये तेथील सर्व कुटुंबांना भरणे स्वीकारसंबंधी पायाभूत सुविधांबाबत प्रशिक्षण दिले जाणार आहे. PWCच्या तृतीय पक्ष निर्धारणानुसार या टाऊनशिपची निवड करण्यात आली. निर्धारणासाठीच्या आढाव्याच्या अवधीत डिजिटल भरणेला प्रवृत्तीचा वापर करून 80 टक्क्यांपेक्षा जास्त व्यवहार करणाऱ्या वसाहतींचाच या यादीत समावेश करण्यात आला आहे. या वसाहतींच्या माध्यमातून दररोज 1.5 लाख डिजिटल व्यवहार अपेक्षित असून, त्या अंदाजानुसार दरवर्षी देशात 5.5 कोटी डिजिटल व्यवहारांची नोंद होईल.

भारतातील या डिजिटल पराक्रमाची आघाडीच्या अर्थतज्ञांनी नोंद घेतली आहे. 'प्रदान करणे, तसेच बँक किंवा मोबाईल अकाउंटचा व्यवहारांसाठी वापर करण्यासाठी लागणाऱ्या काही दिवसांच्या अवधीची मर्यादा तात्काळ व्यवहारांवर आणण्याची क्षमता भारताने साध्य केली आहे. या क्रांतीकारी डिजिटल पायाभूत सुविधांच्या माध्यमातून बिटकॉइन्सच्या तुलनेत कितीतरी जास्त पट अचूकवधी व्यवहारांवर प्रक्रिया शक्य होणार आहे', असे मत राऊल पाल यांनी व्यक्त केले आहे.

A.P.S./M.Pange/D.Rane

(Release ID: 1487917) Visitor Counter : 5

